

Нікула Н.В.

аспірант,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

МЕТОДИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Сьогодні, у наукових працях вчених методична компетентність розглядається як складова професійної компетентності (І. Акуленко, Н. Кузьміної, С. Скворцової, Н. Тарасенкової, Т. Федірчик та ін). Аналізуючи сутність поняття «методична компетентність» та її складові знаходимо наступні твердження:

- методична компетентність включає: здатність до ефективного розв'язування різноманітних методичних задач; готовність вчителя проводити заняття за різними навчальними комплектами; сформованість системи дидактико-методичних знань, умінь з певного навчального предмету та досвід їх застосування в поєднанні з емоційно-ціннісним ставленням до навчання школярів цього предмету (С. Скворцова);

- як професійно-особистісну характеристику педагога, що виражає готовність виконувати професійні функції (В. Шаган, К. Кожухов);

- результат професійно-методичної підготовки вчителя, який складається з методичної грамотності, досвіду методичної діяльності та методичних переконань (О. Матяш).

У деяких дослідженнях знаходимо тісний взаємозв'язок методичної та предметної компетентності: методико-матиматична компетентність за визначенням Н. Глузман – це системне особистісне утворення, яке інтегрує теоретичні, практико-зорієнтовані, дослідницькі знання та уміння з математики та методики її навчання в початковій школі, вдосконалення своєї професійної діяльності засобами самоосвіти та саморозвитку [1, с. 19].

Однак, для нашого дослідження важливим завданням є розкрити сутність методичної компетентності вчителя початкових класів, який є компетентним у викладанні не одного предмету, а багатьох, оскільки сучасній початковій освіті характерне багатопредметне середовище; вмінні їх інтегрувати, поєднати з життям; навчити учнів самостійно здобувати знання та застосовувати їх в умовах зміненого середовища.

Таким чином, керуючись науковими дослідженнями вчених (І. Акуленко, Т. Бережної, Н. Кузьміної, А. Кузьмінського, С. Скворцової, Н. Тарасенкової,) та власними доробками розкриємо сутність даного поняття. *Методична компетентність – особистісно-професійна властивість учителя, що проявляється у здатності здійснювати діяльність на основі здобутої у процесі професійної підготовки системи спеціально-наукових, дидактичних і методичних знань, умінь в поєднанні з досвідом ефективного розв'язування стандартних і проблемних методичних задач, а також теоретичній та*

практичній готовності проводити навчально-виховні заняття з урахуванням нормативних вимог, що постійно змінюються.

Показниками методичної компетентності є: система базових знань (з психології, педагогіки, дидактики, які є основоположними для здійснення педагогічної та професійно-методичної діяльності) знання методик викладання навчальних дисциплін у багатопредметному середовищі початкової школи; знання та уміння планувати, структурувати різні форми організації навчально-виховної роботи у початковій школі; знання та уміння інтегрувати навчальний матеріал; уміння здійснювати цілепокладання; уміння на основі обраних критеріїв відбирати зміст; уміння вибору оптимальної методики навчання на конкретному уроці та форми організації навчального процесу; вміння методично обґрунтовано організовувати діяльність згідно поставлених завдань; вміння контролювати виконання навчального завдання учнями; володіння прийомами утримання інтересу до своєї дисципліни [4, с. 321].

Учитель початкової школи в якого сформована методична компетентність здатен реалізовувати цілі і завдання навчального предмета, які визначаються новою редакцією Державного стандарту та змінами до програми початкової освіти; готовий працювати за будь-яким навчально-методичним комплектом; володіє знаннями та вміннями практичного застосування сучасних навчальних технологій, інноваційних методичних підходів, передового педагогічного досвіду; здатен до проектування системи уроків, в яких реалізується певна мета та завдання, добирати доцільні засоби, методи, форми організації та методики навчання.

Одним із показників методичної компетентності є методична грамотність.

У дослідженні І. Артемевої знаходимо визначення методичної грамотності – система методичних знань компонентів процесу навчання, система методичних умінь та навичок здійснення професійно-педагогічної діяльності.

Бережная Т. розглядає методичну грамотність, як систему знань, умінь та навичок, що носить технологічний характер і в педагогічній діяльності виявляється в методичних вміннях: конструктивних (необхідні для проектування як своєї діяльності, так і діяльності учнів; вміння, які проявляються в процесі відбору та побудови змісту навчального матеріалу для майбутнього заняття); організаторських (використання засобів, форм і методів педагогічного впливу для передачі навчального матеріалу учням; вміння в галузі регулювання власної та учнівської діяльності на уроці).

З метою кращого усвідомлення даного поняття ми звертаємось до термінологічного словника, в якому «грамотність» означає здатність писати згідно із заведеними нормами; здатність розуміти і використовувати різні типи інформації у побутовому, професійному та громадському житті; розглядається як можливість індивіда бути

включеним в економічну, культурну, політичну практику суспільства; у грамотне середовище на локальному, регіональному, державному та глобальному рівнях; як умова соціального й культурного розвитку суспільства; фундамент, на якому можна збудувати подальший розвиток людини [2, с. 24].

Трансформувавши дане поняття у предмет нашого дослідження ми під методичною грамотністю вчителя розуміємо готовність користуватися нормативними документами; вміння аналізувати Державний стандарт, Базовий навчальний план, навчальну програму, підручники різних авторів; орієнтуватися, оцінювати та грамотно підбирати навчальні посібники для молодших школярів; здатність обирати найбільш ефективний навчально-методичний комплект щодо досягнення цілей і завдань навчання певному предмету, визначеними Держстандартом і навчальною програмою; уміння методично грамотно, з дотриманням психолого-педагогічних, методичних, технічних норм вести та оформляти конспекти уроків, методичні рекомендації, документацію методичної роботи вчителя, атестаційні матеріали, передовий педагогічний досвід тощо; грамотно складати індивідуальні, самостійні, контрольні завдання для учнів тощо.

Ще одним показником методичної компетентності є наявність методичного мислення. Дане поняття, Н. Лаврентьева, розглядає як «особливий вид когнітивної діяльності, що виявляється в методично осмисленому використанні положень педагогіки та психології в навчанні і вихованні учнів, освоєнні, створенні та застосуванні нових педагогічних засобів». Г. Саранцев до ознак методичного мислення відносить: методичну інтерпретацію положень психолого-педагогічної науки; широку ерудицію; системність відображення досліджуваних об'єктів, властивостей і взаємозв'язків; комплексність використання діалектики, системного аналізу та підходу; конкретизація загальних положень, доведення їх до методичних рекомендацій» [3, с. 35-38].

В нашому дослідженні воно проявляється в: умінні здійснювати аналіз різноманітних варіантів подання учням навчального матеріалу, вибір із них найбільш ефективних; побудові власних методичних концепцій; конкретизації загальних положень, доведенні їх до методичних рекомендацій; аналізі шкільних підручників, різноманітних навчальних посібників, систематизації за певним критерієм вправ, завдань запропонованих для молодших школярів; прогнозуванні можливих помилок та їх запобігання тощо.

Можемо зробити висновок, що методична компетентність вчителя початкових класів – це здатність здійснювати діяльність на основі здобутої у процесі професійної підготовки системи спеціально-наукових, дидактичних і методичних знань, умінь, сформованість методичної грамотності та методичного мислення, що полягають в теоретичній та практичній готовності до проведення навчально-виховних занять з урахуванням нормативних вимог, що постійно змінюються.

Список використаних джерел:

1. Глузман Н.А. Система формування методико-математичної компетентності майбутніх учителів початкових класів: автореф. док. пед. н. : 13.00.04 / Неля Анатоліївна Глузман; Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». – Луганськ, 2011. – 48 с.
2. Лук'янова Л.Б., Аніщенко О.В. Освіта дорослих: короткий термінологічний словник / Авт.-упор. Лук'янова Л.Б., Аніщенко О.В. – К.; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2014. – 108 с.
3. Саранцев Г.И. Современное методическое мышление / Г.И. Саранцев // Педагогика. – 2010. – № 1. – С. 31–40.
4. Федірчик Т.Д. Розвиток педагогічного професіоналізму молодого викладача вищої школи (теоретико-методичний аспект) / Т.Д. Федірчик : Монографія. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2015. – 448 с.

Овчарова І.А.*викладач;***Каппе І.А.***викладач,**Харківська гуманітарно-педагогічна академія*

**ОПТИМІЗАЦІЯ ЗАСВОЄННЯ ПІСЕННОГО РЕПЕРТУАРУ
НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ ДИСЦИПЛІНИ «АКОМПАНеМЕНТ»
У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ**

Формування потреби у постійному особистісному і професійному самовдосконаленні є одним із основних завдань навчальних дисциплін. Сьогодні суспільству потрібен педагог-дослідник, педагог-новатор, здатний на творчу перетворювальну діяльність.

Робота вчителя музичного мистецтва вимагає обізнаності у численному музичному матеріалі, який спрямований на задоволення інтересів особистості. Вчитель покликаний прищеплювати учням цілісне уявлення про сучасну картину музичного світу, розвивати і активізувати інтерес до музики, навчити слухати, розуміти й оцінювати музичні твори.

Основною метою нашого дослідження є пошук оптимального підходу до засвоєння навчального матеріалу з дисципліни «Акомпанемент». Засобом, який цьому сприятиме, стає спрощення, тобто текстуальне скорочення фактури акомпанементу.

У вирішенні питання оптимізації ми керувалися думкою деяких сучасних педагогів, зокрема О. Бабанського, К. Біктагірова, О. Кобзаря, які під оптимізацією розуміють досягнення максимально можливого результату при мінімальних затратах часу, зусиль студентів та викладачів.